

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa O. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko P. K. i A. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 stycznia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 marca 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanych kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca O. Sp. z o.o. w B. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Jednocześnie wskazała na występowanie szeregu zagadnień prawnych, dotyczących wykładni przepisów prawa wiążących się z podstawą zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, stanowi - obok podstaw skargi kasacyjnej i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) - odrębne i samodzielne wymaganie konstrukcyjne skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Wynika to z odmiennej funkcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, która polega na przekonaniu Sądu Najwyższego, że merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej jest uzasadnione z punktu widzenia jej publicznoprawnych celów. Jednocześnie, jak wskazuje się w judykaturze Sądu Najwyższego, powołanie się w skardze kasacyjnej na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i wykazania, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, pozwalający nadać jego rozstrzygnięciu ogólne znaczenie, a zarazem mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Mając to na względzie, bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by skarżąca wykazała twierdzone przyczyny kasacyjne.

Należało przede wszystkim zauważyć, że w złożonej skardze nie wyodrębniono argumentacji przemawiającej za jej przyjęciem do rozpoznania. Wniosek skarżącej ograniczał się w istocie do twierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona oraz do wskazania szeregu wątpliwości prawnych dotyczących przepisów prawa związanych z rozstrzyganą sprawą. Podejście takie zapoznaje sens szczególnego wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. i w istocie uniemożliwia Sądowi Najwyższemu ocenę przyczyn kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, niepubl., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z dnia 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17, niepubl., i z dnia 10 maja 2018 r., I CSK 800/17, niepubl.), których zbadanie musi poprzedzać analizę zarzutów wypełniających podstawy kasacyjne i rozstrzygnięcie w przedmiocie zasadności skargi.

Pomijając ten mankament, przedstawione przez skarżącą wątpliwości zostały sformułowane w zdecydowanej większości bez odwołania się do orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów nauki, a także bez wskazania możliwych kierunków ich rozstrzygnięcia. W konsekwencji, z wniosku nie wynikało, z jakich powodów dotychczasowy dorobek judykatury w poruszonych w nim obszarach jest niewystarczający i wymaga ponownej wypowiedzi orzeczniczej Sądu Najwyższego. Dotyczyło to zwłaszcza wątpliwości odnoszących się do wykładni przepisów art. 224-226 k.c. w zakresie chwili rozstrzygającej o dobrej lub złej wierze posiadacza (por. w tym kontekście np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 360/14, niepubl. i z dnia 8 czerwca 2017 r., V CSK 584/16, niepubl.). Wywody Sądów *meriti* nie dawały przy tym podstawy do przyjęcia, że Sądy te oceniły kwestię dobrej wiary skarżącej według stanu „po wielu latach od zakończenia samoistnego posiadania”, co sugerowała skarżąca. Tę samą ocenę należało odnieść do wątpliwości dotyczącej relacji między art. 405 k.c. a art. 226-227 k.c., w kontekście której skarżąca przytoczyła szereg wypowiedzi Sądu Najwyższego, nie odnosząc się bliżej do ich treści. W kwestii tej należało ponadto wskazać, że, jak zauważa się w orzecznictwie, przy aprobachie doktryny, przepisy

art. 224 i n. k.c. wyłączają zastosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11, OSP 2012, nr 10, poz. 93 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., V CSK 13/13, niepubl.). We wniosku nie wskazano żadnych racji, które mogłyby skłaniać do rozważenia tego stanowiska.

Wątpliwości dotyczące sposobu stosowania art. 11 k.p.c. w razie kolizji mocy wiążącej uniewinniającego wyroku sądu karnego oraz wyroku sądu cywilnego w aspekcie odmiennej oceny przesłanki dobrej wiary nie zostały we wniosku bliżej umotywowane. Jak wynika *expressis verbis* z brzmienia art. 11 k.p.c., przepis ten nie dotyczy wyroków uniewinniających, a tym samym niejasne było, czym miałyby być uzasadniona - w kontekście tego przepisu - wątpliwość skarżącej. Okoliczność, że w odniesieniu do powoływanego przez skarżącą wyroku sądu karnego nie mógł mieć zastosowania art. 11 k.p.c. sprawiała, że kolejne „zagadnienie”, dotyczące relacji między art. 11 k.p.c. a art. 365 § 1 k.p.c., odrywało się od okoliczności sprawy.

Kwalifikacja konkretnych nakładów jako koniecznych, użytecznych lub zbytkownych wymaga każdorazowo odniesienia się do specyfiki stanu faktycznego i uwzględnienia ogółu okoliczności sprawy. Potwierdza to również stanowisko skarżącej, która wątpliwość tę odnosiła jednoznacznie do kontekstu sprawy, w której złożono skargę kasacyjną, eksponując użytkowy charakter nieruchomości i wskazując na jej szczególny charakter. Nie można w związku z tym mówić o enumeratywnym, stałym katalogu nakładów przynależnych do każdej z tych kategorii. W konsekwencji kwestia ta, z racji jej kazuistycznego charakteru, nie może stanowić przedmiotu zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., którego rozstrzygnięcie powinno mieć uogólniony charakter, wykraczający poza jednostkową sprawę. W judykaturze zauważa się przy tym, że nakłady inwestycyjne, takie jak rozbudowa lub modernizacja istniejącego budynku, jego częściowa lub całościowa adaptacja lub wyposażenie w instalacje nie mogą być co do zasady traktowane jako nakład o koniecznym charakterze (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1983 r., IV CR 67/83, OSNC 1983, nr 11, poz. 86, z dnia 19 stycznia 2005 r., I CK 476/04, niepubl., i z dnia 18 grudnia 2018 r.,

IV CSK 493/17, niepubl.). Stanowisko Sądów *meriti* pozostawało w zgodzie z tą linią orzecniczą.

Dodać należało w tym kontekście, że twierdzenie skarżącej, według którego w chwili śmierci L.K. dobudowywana kondygnacja, na którą skarżąca poczyniła nakłady, była w stanie surowym otwartym, jednoznacznie kolidowało z wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti* (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego i pominięcie w ustaleniach określonych okoliczności, rzutujących na kwalifikację prawną nakładów, jest natomiast w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Przedstawiony we wniosku w pierwszej kolejności (pkt 2 lit. a) problem początkowej chwili wymagalności roszczenia o zwrot nakładów koniecznych istotnie nie jest w pełni jednolicie oceniany w judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2016 r., I CSK 687/15, niepubl.). Abstrahując od tego, że zagadnienie to zostało jedynie zasygnalizowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jego rozstrzygnięcie mogłoby mieć znaczenie dla wyniku sprawy tylko przy założeniu, że poczynione przez skarżącą nakłady miały w istocie charakter konieczny. W zestawieniu z odmiennym stanowiskiem Sądów *meriti*, wymagałoby to dokonania oceny zasadności zarzutów kasacyjnych, co na etapie orzekania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest dopuszczalne. W związku z tym nie można było przyjąć, by spełnione zostało wymaganie koniecznego związku między rozstrzygnięciem zagadnienia prawnego a wynikiem postępowania kasacyjnego. Związek między zagadnieniem prawnym mającym stanowić przyczynę kasacyjną, a rozstrzygnięciem skargi, nie może mieć bowiem warunkowego charakteru, uzależnionego od trafności poszczególnych zarzutów kasacyjnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2019 r., I CSK 21/19, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała także, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiście jest przy tym tylko to,

co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter oraz dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku i niepoddających się różnej wykładni przepisów prawa, co skarżący zobowiązany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Z wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynikało, by sytuacja taka miała miejsce w sprawie, w której doszło do wydania zaskarżonego wyroku. Twierdzenie, że skarga kasacyjna jest zasadna w stopniu oczywistym, nie zostało w nim w ogóle rozwinięte.

Bez względu na to, treść wniosku ujawniała w tej mierze istotną sprzeczność argumentacyjną, gdyż powołanie się na przesłankę w postaci oczywistej zasadności skargi jest wyłączone, gdy skarżący jednocześnie twierdzi, że wykładnia przepisów, które stanowiły podstawę kwestionowanego orzeczenia, implikuje wiele istotnych zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Stan taki koliduje bowiem jednoznacznie z twierdzeniem o oczywistej, widocznej już *prima vista* i bez potrzeby głębszych dociekań, wadliwości kwestionowanego rozstrzygnięcia, która jest założeniem przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, niepubl., z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl., i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw